

Ανοιχτή συζήτηση / Ημερίδα

«Οι Κήποι των Μουσείων και η λειτουργία τους στην πόλη»

Παρασκευή 10 Μαΐου 2019, 12.00 μ.

Τεύχος περιλήψεων

Ανοιχτή συζήτηση / Ημερίδα

«Οι Κήποι των Μουσείων και η λειτουργία τους στην πόλη»

Επιγραφικό Μουσείο, Παρασκευή 10 Μαΐου 2019, 12.00 μ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

- **«Μουσεία και δημόσιοι κήποι: Συνδυάζοντας δύο ετεροτοπίες του δυτικού κόσμου».**
Εσθήρ ΣΟΛΟΜΩΝ, Επίκουρη Καθηγήτρια Μουσειολογίας, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

- **«Μεταξύ φύσης και τέχνης: Δύο κήποι μουσείου».**
Φαίη ΖΗΚΑ, Αναπληρώτρια καθηγήτρια Φιλοσοφίας και Θεωρίας της Τέχνης, Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.

- **«Flora Filorappou: ένα ταξίδι από την πόλη των βράχων στον κήπο. In situ/ex situ».**
Νίκος ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Εικαστικός.

- **«Η δυνητική συνεισφορά των χώρων πρασίνων στη λειτουργία των μουσείων».**
Αγγελική ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ, Επίκουρη καθηγήτρια Εργαστηρίου Ανθοκομίας & Αρχιτεκτονικής Τοπίου, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

- **«Ο κήπος του Μουσείου και η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων».**
Έλλη ΠΑΓΚΑΛΟΥ, Αρχιτέκτων τοπίου.

- **«Το παιχνίδι ως μεταβατικός χώρος».**
Τίνα ΒΑΡΔΑΛΑΧΟΥ, Αρχιτέκτων, MSc Αστικού Σχεδιασμού.

«Μουσεία και δημόσιοι κήποι: Συνδυάζοντας δύο ετεροτοπίες του δυτικού κόσμου».

Εσθήρ Σολομών

Επίκουρη Καθηγήτρια Μουσειολογίας, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ανατρέχοντας στον Michel Foucault, ο οποίος μίλησε για χώρους ετεροτοπικούς, δηλαδή χώρους με διαφορετική ιεραρχία, στο εσωτερικό των οποίων οι υπόλοιποι χώροι μιας κοινωνίας αναπαριστώνται, αμφισβητούνται ή ανατρέπονται, θα δούμε ότι τόσο οι δημόσιοι κήποι, όσο και τα μουσεία συνιστούν δύο χαρακτηριστικές ετεροτοπίες του δυτικού κόσμου. Και οι δύο αποτελούν, με τη μορφή που τις ζούμε σήμερα, δημιουργήματα του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, τα οποία οργανώνουν τη γνώση του κόσμου και της φύσης με ένα θεσμικά καθορισμένο και ελεγχόμενο τρόπο. Στην εισήγησή μου θα επιχειρήσω να καταδείξω τη μεταξύ τους σχέση μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα κήπων μουσείων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Εσθήρ Σολομών είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Μουσειολογίας στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σπούδασε αρχαιολογία, μουσειολογία και κοινωνική ανθρωπολογία στα Πανεπιστήμια Ιωαννίνων, Φλωρεντίας, Sheffield και Λονδίνου. Έχει εργαστεί ως μουσειολόγος και επιμελήτρια εκθέσεων σε μουσεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει εκπονήσει σειρά μελετών, δημοσιευμένων σε πρακτικά συνεδρίων, διεθνή και ελληνικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τις μουσειακές αναπαραστάσεις του παρελθόντος, την επιμέλεια εκθέσεων, τον πολιτιστικό τουρισμό, τις κοινωνικές και πολιτικές χρήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς, και τις υλικές αποτυπώσεις της κοινωνικής μνήμης και ταυτότητας. Το βιβλίο της *Contested Antiquity: Archaeological Heritage and Social Conflict in Greece and Cyprus* πρόκειται σύντομα να εκδοθεί στις ΗΠΑ από τον εκδοτικό οίκο Indiana University Press.

«Μεταξύ φύσης και τέχνης: Δύο κήποι μουσείου»

Φαίη Ζήκα

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Φιλοσοφίας και Θεωρίας της Τέχνης, Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο κήπος είναι μια προσπάθεια οικείωσης της φύσης από τον άνθρωπο, προσπάθεια που συνδυάζει φιλοσοφικό στοχασμό, επιστημονική γνώση, αισθητική άποψη, αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και πρακτική ενασχόληση. Η παρουσίασή μου χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος αναφέρομαι συνοπτικά στη θεωρητική συζήτηση που ξεκινά από τον 18^ο αιώνα όταν ο φιλόσοφος Ιμμάνουελ Καντ περιέλαβε την αρχιτεκτονική των κήπων στις καλές τέχνες ως «τέχνη της ωραίας διάταξης των προϊόντων της φύσης». Η διαμάχη στρέφεται γύρω από το γεγονός ότι ο κήπος συνιστά ανθρώπινη παρέμβαση που προσδιορίζει τα όρια μεταξύ φύσης και τέχνης. Στο δεύτερο μέρος εστιάζω στην πολιτική της διαμόρφωσης του κήπου δύο σύγχρονων μουσείων, τα οποία αντιπροσωπεύουν δύο διαμετρικά αντίθετες απόψεις: την «φυσικότητα» (Μουσείο του Quai Branly στο Παρίσι) και την «εννοιολογική» (Μουσείο Guggenheim στο Μπιλμπάο).

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Φαίη Ζήκα είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια Φιλοσοφίας και Θεωρίας της Τέχνης στο Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη θεωρία και πρακτική των χρωμάτων, τις αισθήσεις στην αισθητική, ζητήματα ταυτότητας και φύλου, τη σχέση τέχνης και φύσης, τη σχέση της φιλοσοφίας με τις τέχνες και τις επιστήμες. Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, σε συλλογικούς τόμους και σε καταλόγους εκθέσεων. Έχει επιμεληθεί το βιβλίο του David Batchelor *Χρωμοφοβία* (Άγρα, 2013), τον κατάλογο της έκθεσης *Απουσία* (Νήσος, 2013) και τη συλλογή κειμένων *Τέχνη, Σκέψη, Ζωή: Η αισθητική φιλοσοφία του Αλέξανδρου Νεχαμά* (Οκτώ, 2014). Το βιβλίο της *Απορία τέχνες και σκέψεις κατεργάζεται: Φιλοσοφικές έρευνες στη σύγχρονη τέχνη* κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Άγρα (2018) και ετοιμάζει μια συλλογή θεωρητικών κειμένων πάνω στους κήπους.

**«Flora Filorarrου: ένα ταξίδι από την πόλη των βράχων στον κήπο
In situ/ex situ»**

Νίκος Παπαδόπουλος

Εικαστικός

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόθεση της ομιλίας μου είναι να αναδειχθεί η σχέση που δημιουργήθηκε μεταξύ ενός αρχαιολογικού/ιστορικού λόφου (Φιλοπάππου) κι ενός μουσειακού χώρου (το Μέγαρο Εϋνάρδου του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης). Καθώς η έκθεση που παρουσίασα έλαβε χώρα και στους δύο αυτούς χώρους, θέλω να αναδείξω την αλληλεπίδραση που η τέχνη μπορεί να διανθίσει μεταξύ ενός τόπου πρασίνου (που αποτέλεσε πεδίο έρευνας και εκθεσιακό χώρο παράλληλα) και ενός μουσειακού χώρου όπως είναι το Μέγαρο Εϋνάρδου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Νίκος Παπαδόπουλος γεννήθηκε το 1970. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Σπούδασε ζωγραφική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (1998-2003). Από το 2008-10 πραγματοποίησε τις μεταπτυχικές του σπουδές στην ίδια σχολή. Έχει πραγματοποιήσει εννέα ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και πολλές ομαδικές. Η τελευταία του ατομική έκθεση (2019), με τον τίτλο *Flora Filorarrου: ένα ταξίδι από την πόλη των βράχων στον κήπο*, είναι σε εξέλιξη στη βίλα Καπαντζή (Θεσσαλονίκη), ενώ παρουσιάστηκε και το 2018 στο Μέγαρο Εϋνάρδου (Αθήνα) και στο Αναπαυτήριο Πικιώνη (Λόφος Φιλοπάππου), σε παραγωγή του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας. Πρόσφατες συμμετοχές σε εκθέσεις: *Θεωρήματα*, διοργάνωση της ΑΙCΑ στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης σε επιμέρους επιμέλεια του Τάσου Κουτσοιρή, 2018, *Ο κήπος βλέπει*, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών σε επιμέλεια της Άννας Καφέτση 2017. Το 2014 έλαβε το βραβείο από την Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών για το residency του Accelerate@CERN, στη Γενεύη με την πρόταση *Ο Κήπος των Σωματιδίων*. Το 2000, μετά από διαγωνισμό, φιλοτέχνησε το λογότυπο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

«Η δυνητική συνεισφορά των χώρων πρασίνων στη λειτουργία των μουσείων».

Αγγελική Τ. Παρασκευοπούλου

Επίκουρη καθηγήτρια Εργαστηρίου Ανθοκομίας & Αρχιτεκτονικής Τοπίου, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Παγκοσμίως το περιεχόμενο των συλλογών των μουσείων ποικίλλει ωστόσο κύρια αποστολή όλων αποτελεί η απόκτηση, διαφύλαξη και προβολή συλλογών με σκοπό την προστασία, της φυσικής, πολιτιστικής και επιστημονικής κληρονομιάς. Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν παρατηρηθεί αλλαγές και έχουν γίνει προσαρμογές στις εφαρμοζόμενες αρχές, πολιτικές και πρακτικές των μουσείων ώστε να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες προκλήσεις και να συνάδουν με τις τάσεις της εποχής. Ανάλογες τροποποιήσεις και προσαρμογές έχουν παρατηρηθεί σε βοτανικούς και ιστορικούς κήπους οι οποίοι περιλαμβάνουν «ζωντανές» συλλογές αποτελούμενες από ποικιλία φυτικών ειδών και παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες με τη λειτουργία των μουσείων. Στη λειτουργία των μουσείων μπορούν να συνεισφέρουν οι χώροι πρασίνου με διάφορους τρόπους. Πέραν της αισθητικής και περιβαλλοντικής συνεισφοράς και ανάλογα με τη προσβασιμότητα, χωροθέτηση και διαθέσιμη έκταση, οι χώροι πρασίνου των μουσείων μπορούν να αποτελέσουν χώροι σύνδεσης του παρελθόντος με το παρόν και το μέλλον, μέσο ανάδειξης των διατηρούμενων συλλογών, βιωματικής εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας. Εξετάζονται μελέτες περίπτωσης από μουσεία, βοτανικούς και ιστορικούς κήπους όπου διαφαίνεται η δυνητική συνεισφορά των χώρων πρασίνου στη λειτουργία των μουσείων.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Δρ. Αγγελική Παρασκευοπούλου είναι Επίκουρη Καθηγήτρια του Εργαστηρίου Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε στο εξωτερικό και στην Ελλάδα ως αρχιτέκτονας τοπίου και γεωπόνος με αντικείμενο το σχεδιασμό και τη διαχείριση χώρων πρασίνου συμπεριλαμβανομένου του Εθνικού Κήπου. Μεταξύ άλλων η έρευνά της έχει ως αντικείμενο τη διερεύνηση των αναγκών διάφορων κοινωνικών ομάδων, την ανάδειξη και προστασία ιστορικών, πολιτισμικών και αγροτικών τοπίων, τη χρήση και διάδοση αυτοφυών φυτικών ειδών, καθώς και τον αειφόρο σχεδιασμό υπαίθριων χώρων.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε:

http://efp.aua.gr/en/userpages_en/39.

«Ο κήπος του Μουσείου και η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων».

Έλλη Παγκάλου

Αρχιτέκτων τοπίου ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι υπαίθριοι χώροι των μουσείων, οι κήποι των μουσείων είναι τόποι με ιδιαίτερη δυναμική αλλά και αδράνεια. Είναι μεταβατικοί χώροι που αυτοκαθορίζονται αλλά και καθορίζουν την μετάβαση των επισκεπτών σε διαφορετικούς χρόνους και θεματικές, σε τόπους διαφορετικής πυκνότητας, ανακάλυψης, ροής αλλά και ασφάλειας. Αποτελούν χώρους διέλευσης των ορίων, και καλούνται να μετεξελιχθούν, και να λειτουργήσουν ως ασφαλείς βιώσιμοι τόποι στο εναλλασσόμενο δίπολο της «έξυπνης» πόλης και του μουσείου του μέλλοντος. Τι ανακαλύπτει ο επισκέπτης μέσα από τις χωρικές αυτές αντιθέσεις και πως συντίθεται αυτή η μετάβαση;

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Έλλη Παγκάλου είναι αρχιτέκτων τοπίου (MLA, University of Edinburgh, 1996). Είναι ιδρυτικό μέλος της elandscape, μια δυναμικής διεπιστημονικής ομάδας σε θέματα αρχιτεκτονικής τοπίου και αστικού σχεδιασμού, με συνεργασίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η δημιουργική προσέγγιση διαμορφώνεται σύμφωνα με τις αρχές της οικολογίας του τοπίου, της αειφορίας, και με στόχο τη δημιουργία οικοσυστημάτων σε διαρκή εξέλιξη. Στα έργα περιλαμβάνονται η διαμόρφωση υπαίθριων δημόσιων χώρων, αστικών πάρκων, πλατειών, μουσείων, σχολείων. Έχει λάβει μέρος σε διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει τιμηθεί με βραβεύσεις και διακρίσεις. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, και έχει δώσει διαλέξεις σε πανεπιστήμια της Ελλάδας και της Ευρώπης.

«Το παιχνίδι ως μεταβατικός χώρος».

Τίνα Βαρδαλάχου

Αρχιτέκτων, MSc Αστικού Σχεδιασμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόθεση της διερεύνησης αυτής είναι να διαφανεί ο τρόπος με τον οποίο ο κήπος του μουσείου ως ένα κατώφλι μετάβασης από τον αστικό χώρο στο χώρο του μουσείου μπορεί να αποτελέσει ένα μέσο διαχείρισης της σχέσης των δύο αυτών χωρικών επικρατειών και στοιχείο οργάνωσής τους. Πιο συγκεκριμένα, θα ισχυριστούμε πως το παιχνίδι ως μια μορφή εκπαίδευσης του σώματος από τον “εαυτό” μπορεί να συγκροτήσει ένα όχημα κατανόησης και αναγνώρισης των ορίων των χωρικών αυτών επικρατειών. Μέσα από την διαδικασία του παιχνιδιού και την υπόμνηση μιας κατάστασης παιδικότητας θα δούμε σε συγκεκριμένα παραδείγματα την αξία του αυθόρμητου, διερευνητικού και επικοινωνιακού χαρακτήρα της χωρικής μετάβασης.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Τίνα Βαρδαλάχου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1977, είναι Αρχιτέκτων Μηχανικός και σπούδασε αρχιτεκτονική στη Θεσσαλονίκη (MSc. ΑΠΘ), στο Λονδίνο (MSc. Urban Design, UCL) και στην Αθήνα (MRes, ΕΜΠ). Δραστηριοποιείται ως αρχιτέκτονας και μέλος της ομάδας Athensuperscript με ερευνητικό ενδιαφέρον που επικεντρώνεται στον αστικό χώρο ως ένα πεδίο γνωστικής εμπειρίας και δράσης των παιδιών εστιάζοντας σε πρακτικές διεκδίκησης ενός σωματικού τρόπου παρουσίας και κατοίκησης του αστικού δημοσίου χώρου. Η προβληματική αυτή αναπτύσσεται θεωρητικά στην μεταπτυχιακή της εργασία με τίτλο: Η διεκδίκηση της σωματικότητας στον αστικό χώρο: “Η αστική εξερεύνηση” και σχεδιαστικά στην μεταπτυχιακή εργασία με τίτλο: “..Inhabiting the image project”, μια εκδοχή προσωρινής κατοίκησης, επίσκεψης, και εξερεύνησης του αστικού δημοσίου χώρου.